
ПЕДАГОГІЧНИЙ ЕКСПЕРИМЕНТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФУНДАМЕНТАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ СТАРШОЇ ШКОЛИ

*О. О. Клокун, директор Тетерівської гімназії
Бородянського району Київської області*

Національна стратегія розвитку освіти на період до 2021 року, Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти та інші документи визначають основні напрями розвитку педагогічної теорії і практики. Однак, якщо Національна стратегія вимагає увідповіднення змісту фундаментальної, психолого-педагогічної, науково-методичної, інформаційної, практичної і соціально-гуманітарної підготовки педагогічних кадрів змінам соціально-економічної, духовної, гуманітарної сфер з метою підвищення якості знань випускників, за рахунок забезпечення фундаментальності і практичної спрямованості навчальних програм, то Державний стандарт зосереджує нашу увагу на фундаментальному характері загальних закономірностей природи, вимагає навчати старшокласників застосовувати природничі знання у різних сферах життєдіяльності людини, щоб складалася гармонійна взаємодія людини з навколишнім природним середовищем. З іншого боку, за Законом України «Про освіту», загальна середня ланка має забезпечувати розвиток особистості учнів, їхніх здібностей, професійне самовизначення, формувати загальнолюдську мораль, забезпечувати потребу у знаннях про природу, людину і суспільство. Утім, інваріантний компонент змісту освіти старшої школи не достатньо забезпечує на якісному рівні формування особистості випускника як майбутнього громадянина країни. Для осучаснення змістового наповнення навчально-виховного процесу гімназії укладено угоду про співпрацю з лабораторією дидактики Інституту педагогіки НАПН України. Відтак, кілька років поспіль триває педагогічний експеримент у рамках варіативної складової.

Експеримент у нашому закладі спрямовано на фундаменталізацію змісту освіти старшої школи і забезпечено науковими пошуками лабораторії дидактики. Наприклад, формування у старшокласників системи знань про людину базується на впровадженому метакурсі «Людинознавство» для учнів 10–11-х класів. Розвиток ціннісно-сміслових орієнтацій старшокласників супроводжується інструментарієм, робота з яким занурює учнів у наукові теорії, історичні і сучасні факти, соціальні явища, водночас сприяє їх розумінню і перенесенню в нові навчальні ситуації. Метапредметні і міжпредметні зв'язки, інтеграцію змісту предметів основних циклів старшокласники здійснюють завдяки впровадженій технології, що розвиває їхню рефлексійно-пізнавальну діяльність.

Експеримент, базований на принципах фундаменталізації змісту освіти, сприяє систематизації знань, профорієнтації учнів. Упроваджені методичні рекомендації науковців лабораторії дидактики підвищують якість засвоєних учнями знань, їхні здобутки зростають і підтверджуються перемогами у районних, обласних і всеукраїнських олімпіадах і конкурсах, у проєктах Малої академії наук.

ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ МІЖПРЕДМЕТНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В УМОВАХ ФУНДАМЕНТАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТУ СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ПРЕДМЕТІВ

Р.І. Осадчук

Міжпредметні зв'язки є важливим засобом педагогічних технологій, спрямованих на розгортання міжпредметної взаємодії в умовах особистісно-зорієнтованого навчання. Учитель, який опанував відповідну технологію, свідомо спиратиметься на основи фундаменталізації змісту суспільно-гуманітарних предметів старшої школи.

Педагогічна технологія міжпредметної взаємодії не виключає як традиційних, так і оригінальних авторських методик, а лише посилює їх спрямованість на досягнення прогнозованих результатів.

Очікуваними результатами використання відповідної технології є, серед іншого, підвищення ефективності вивчення старшокласниками суспільно-гуманітарних предметів і розвиток їхніх творчих якостей учнів, що мотивує потребу досягати достатнього і високого рівнів опанування програмового матеріалу. Застосування навичок встановлення міжпредметних зв'язків позитивно позначаються на емоційній атмосфері і викладанні предметів, і засвоєнні їх змісту старшокласниками.

Ефективність навчання за педагогічної технології міжпредметної взаємодії довести нескладно, адже об'єктивним показником виступає рівень засвоєння предметних знань. Утім, методами статистичної обробки здобутих даних довести вплив педагогічної технології на розвиток творчих якостей старшокласників доволі складно, адже творче становлення особистості учня має діагностуватися тривалий час. Саме тому ми дійшли висновку, що за відправну точну відповідного моніторингу і діагностики слід брати рівень засвоєння відповідних суспільно-гуманітарних предметів в основній школі.